

2002-ben, amikor 25 éves volt az Esztergomi Fotográfiai Biennálé, méltán írta Meggyes Tamás, a város polgármestere, hogy a királyváros egyik legrangosabb kulturális eseménye a kétévente összehozott tárlat. Az országos és nemzetközi hírnevet hozó rendezvény egyik kitalálója Balla András fotóművész.

- Miért akartatok Esztergomban fotós biennálét szervezni?

- Emlékszel a Fiatal Művészek Klubjára? - kérdez vissza huncutul.

- Hogyne. Emlékezetes koncertek, akciók és happeningek voltak időnként.

- A fotószekciót én vezettem. 75-től mást csináltunk, mint a hivatalos fotográfia, de sehol sem tudtuk bemutatni, csak ott. Rendeztünk mi itt, Esztergomban, a Balassi Múzeumban is egy kiállítást, ami óriási botrányt keltett. Az egyik helyi lap munkatársa egy köldökfotót végbélnek nézett és erről a tévedéséről írt. Szakmailag óriási sikert hozott, ám mégis betiltották a következő kiállítást. Egy év múlva már Veszprémben szerveztük a fiatalok stúdiójának a kiállítását. Az is nagy sikert aratott és akkor gondoltunk arra, hogy rendszeresen meg kellene tartani ezt a tárlatot.

- Ez mikor volt?

- 1976-ban vagy 77-ben, mert 1978-ban már biennálé volt Esztergomban. Ekkor már az Új világ nevű fotós vonal szerepelt. Akkoriban semmi pénzünk nem volt, így katalógust sem tudtunk készíttetni. A következő évben már sikerült belekésítenünk a helyi vezetőséget és mellénk álltak. Támogattak is, amiből legalább egy picinyke katalógust csinálhattunk. Olyannyira elismertek, hogy megkaptam a Szocialista Kultúráért kitüntetést is. Még hozzá a „szocialista irrealizmus” témájú anyagomért, amelyben a kor baromságait, emlékműveket és hasonlókat fotóztam le. Azt hitték, hogy egy dicshimnusz készíttettem. A biennálé eszmei mondanivalójaként pedig a nyugati dekadencia parodizálását hirdettük meg. A harmadik után már rendszeresnek tekinthettük a biennálét és a hatodiknál ébredtünk rá, hogy a népszerűsége már akkora, hogy a kiállítás nem lehet egy a sok közül, hanem ki kell találni valami eredeti, önálló ötletet. Így arra gondoltunk, hogy tematikus tárlatokat hirdetünk. A téma ezen a portré, önportré és ön-testfotó volt. A hetedik meghívásos lett, Hajdú István és Baranyay András rendezték. A témának a meg- és átrendezett fényképet választották. Ugyanakkor elkezdődtek ellenünk a támadások is, azzal a jelszóval, hogy mitől esztergomi a biennálé, azon kívül, hogy Esztergomban van. I

- Ez a világon sehol nem így működik...

- De egy kisvárosban ezt elég nehezen lehetett elmagyarázni. Akik döntöttek a kiállításról és a pénzről, azok nem jártak a világban. A Sipeki-Tamási-Balla triumvirátus találta ki a biennálét. Mi hárman egy alkotócsoporthoz is képeztünk, STB-csoport néven. Egy fotóklubból nőttük ki magunkat és fogtunk hozzá a szervezéshez. Megbízta a többiek a művészeti vezetéssel, hülye fejjel rábólintottam. Akkor még nem tudtam, hogy mindez milyen következményekkel jár. Abból indultam ki, hogy majd olyan könnyed lesz, mint az FMK-ban. Csakhogy itt egészen más feltételek és körülmények adódtak. Ugyanakkor Kerekes Gábor és Tímár Péter rábeszélte arra, hogy vállaljam el a Fiatalok Fotóművészeti Stúdiójának vezetését Pesten. Két évre vállaltam, de végül hat évig maradt „rajtam”. Arra mindenesetre nagyon jó volt, hogy minden olyan magyar fotóst megismertem, akinek a munkássága engem érdekelt. A felvételt nem én döntöttem el egy személyben, hanem a stúdió tagsága közösen, mintegy negyven taggal dolgoztunk. A politikától és művészi irányzatoktól is függetlenül. Később, '90-ben, kiváltak az Egyesült Képek névvel csoportosulók.

- Hogy folytatódott a biennálé?
 - A következő, a VIII. biennálé címe 1992-ben - a Színezett fotográfiák lett. Akkora sikere lett, hogy a Műcsarnok is megrendezte. Az anyagainkat átvette a Vigadó Galéria, az Ernst Múzeum, a Budapest Galéria is. Sőt tovább ment az anyag Helsinkibe, Plovdivba és Szófiába.
 - A kísérleti tematikát megőriztél a továbbiakban is...
 - Igen. Később ilyen témák és címek következtek: A Fotogram (1994-ben, a IX.), Síkfilm (1996-ban, a X.), a Manu Propria (ennek az volt a lényege, hogy a pozitív hordozóját a fotósok maguk állították elő, így például születtek bőrre, kőre, fára rögzített fotográfiák, ez 1998-ban a XI. EFB volt), a Camera Obscura (az objektív nélküli apparátussal készített képek biennáléja, 2000-ben, a XII.), legutóbb, 2002-ben, a XIII. EFB-n pedig a panorámafotózás adta témát.
 - Gondolom, még van ötleted...
 - Egyszer még szeretnék például sztereó-fotográfia kiállítást is rendezni, de ahhoz sok pénz kell a különleges szemüvegek miatt. De szóba jöhet még a szekvencia, a miniatúr, a mikro- és a makrokozmosz, a mágikus és a digitális fotózás is.
 - Az Esztergomi Biennálé egy bevezetett, ismert, nagyhírű művészeti esemény, mondhatni márkanév lett...
 - A biennálé kinőtte a várost. Újabban a Magyar Fotográfiai Múzeum, a Budapest Galéria és mi rendezzük közösen. Egy ekkora rendezvényhez már nincsenek meg a feltételeink és az anyagi lehetőségeink. Ennek ellenére előfordult, hogy a kiállítás előtt két héttel még nem tudtuk, hogy a Vármúzeum megengedi-e a tárlatot. Abból adódtak a sértődések, hogy valaki, helybeli, nem került be a zsűribe. A tematikus témaválasztás sem tetszett sokaknak. Megvádoltak, hogy diktatórikusan intézem a rendezést. Egy ilyen rendezvényt nem lehet demokratikusan szervezni, mert akkor nem lesz belőle semmi. Rendeztek például „tudományos” konferenciát a biennálé szervezéséről. Ebben minden „illetékes” szerepelt, a városi tanács, a művelődési központ és a múzeum részéről. A biennálé nem erről szól.
 - Hogy sikerül a költségeket előteremteni?
 - Nagyon nehezen. Vannak - mondhatni - állandó támogatóink, akikre szinte mindig számíthatunk: a városon kívül a megyei önkormányzat, a Nemzeti Kulturális Alapprogram és különböző cégek. A pénz felhajtása az én vállamat húzza. A szervezés során felmerülő költségeimet is ebből a megszerzett pénzből kell fedeznem. Beszéltem kiállításszervezőkkel is, de azzal indítottak, hogy az összköltség 35 százalékát és a szponzorpénzek 20 százalékát kéri.
 - Mikor lesz a következő biennálé?
 - Idén augusztusban.
 - Ebben az évben mi lesz a téma?
 - Akt-Art címmel rendezzük a XIV. EFB-t.
- Zétényi Zoltán

Balla András fotográfus

Építész vagy festő szeretett volna lenni, de édesapja ötvenhatos szerepe miatt közölték vele, hogy nem járhat egyetemre. Mivel a kémiát szerette, a vegyipari technikumot végezte el. A növényeket is kedvelte, így végül a kertépítészetet választotta. A Kertészeti Egyetemre végül felvették. A kert-esztétika tanára felismerte benne a tehetséget és támogatta. Akkoriban már a miskolci grafikai biennálén jól szerepelt. Munkája és utazásai közben a szép látvány

Írta: Adminisztrátor

2010. április 15. csütörtök - Módosítás: 2011. március 29. kedd

megörökítésére csak egy-egy fotó erejéig jutott ideje, így lett fotográfus. Betonpillangó című könyve az előkertekbe telepített „szörnyűségeket”, mint emberi műalkotásokat mutatja be. Számára a minimum a Hasselblad 6X6-os mérete. A kedvenc gépe pedig a 4x5 inches Linhof. De van 10x15-ös Voigtländere is. A legszívesebben kontakt-módszerrel dolgozik. A nagyítás során elvesznek a részletek - mondja. A számítógéppel viszont nem tud, nem akar megbarátkozni. Ösztöndíjasként Olaszországban, Angliában és Franciaországban örökítette meg a híres történelmi reneszánsz, barokk és tájképi angolkerteket. Aktfotói eltérnek a szokványostól, az alakok - Éváik vagy Ádámjai - csak fölsejlenek a képeken. Művészi alkotó és szervező munkásságát 1992-ben Balogh Rudolf-díjjal, 1995-ben pedig Pro Urbe-díjjal ismerték el.

10 éves a Camera Soave

A biennálé számos külföldi meghívásainak egyike évek óta Soave-ból jön, a feladó Moreno Zanardo, olasz fotográfus, a FOTO-graphia című olasz szaklap munkatársa. A Fotó 1995. augusztusi számában szerepel az első tudósítás: Fotóhét Soavében.

- Hogyan kerültetek kapcsolatba Morenóval, a Camera Soave ötletgazdájával - kértem Ballá Andrástól?

- Már nem emlékszem. Valahol Magyarországon találkoztunk. Valószínűleg a Múcsarnokban vagy az Ernst Múzeumban láthatta a biennálé anyagát.

A történetre Moreno így emlékszik: Kürti Ákos újságíró mutatta meg neki egy szaklapban az Esztergomi Biennálé fotóit. Egy év múlva, '97-ben, már meghívta a Camera Soavera a biennálé anyagát, a Színezett fotográfiákból válogatott képeket. Ballán kívül Szilágyi László, Major Ákos, Tumbász András szerepelt többek között.

Március első hétvégéjén Soave-ban kiállítással emlékeznek az elmúlt tíz évre.

(FotoVideo, 2004. március)